

ideo minoris difficultatis erat doctrinam mysteriis gravibusque praecepsis refertam praedicare ac suadere, praecipue cum per tria saecula imperatores ipsi non solum antiquo errori tenaciter inhaerent, sed et religionem novam dire persequerentur.

2) Eandem tribuit communioni bonorum, et mutuae caritati inter primos christianos conspicuae, qua pauperibus de necessaria sustentatione provisum erat. — Sed communio bonorum et mutua caritas *post propagationem factam*, seu in iam fundatis ecclesiis christianis conspicua fuit, sed minime inservire poterat primae propagationi. Et aliunde si illa pauperes allicere potuit, divites naturaliter absterrere debuit; his vero absentibus quomodo pauperes de necessaria sustentatione sibi blandiri poterant?

3) Item, alii tribuunt Ecclesiae catholicae conservationem principio auctoritatis. — Sed dicimus nullatenus nos inficiari, praeclaram esse eam constitutionem socialem, quam ab ipso Domino auctore suo Ecclesia habuit; sed ex vigente principio auctoritatis per se solum ut naturali causa, conservationem Ecclesiae catholicae explicari nequaquam posse. Etenim *a)* ut principium auctoritatis pro sua parte concurrere possit ad conservandam christianam religionem, seu Ecclesiam Christi; supponi iam debet susceptum alteque in fidelium animis repositum: fieri ne autem potest ut sine virtute prorsus divina, eidem principio, difficillima proponenti ac praecipienti, humili fide et constanti obedientia adhaereant homines, in magno numero, ex omnibus conditionibus, patria, indole, educatione diversi? Praesertim vero cum adversariorum impetus in ipsam illam auctoritatem dirigantur, quin portae inferi praevalere unquam possint? — *b)* Periculum ruinae Ecclesiae, uti ex historia praesertim trium primorum saeculorum liquet, non in sola dissolutione vinculi socialis consistebat, sed saepe persecutions ad completam Ecclesiae destructionem dirigebantur; ita ut nisi Deus singulari ratione suae Ecclesiae auxilio fuisset, sanguis martyrum non evasisset *semen christianorum*, sed ipsam Ecclesiam penitus extinxisset. In his et aliis similibus confunduntur *media* quibus divina providentia usa est ad adiuvandam Ecclesiae propagationem ac conservationem, cum *causa* quae par sit ad mirabilem hunc effectum producendum. — Cf., si lubet, Spedalieri (cont. Gibbon, sect. 6. p. 1., ac praesertim cap. 3.).

317. Sed post ea, quae praeclarissime a Patribus disputata audivimus, piget haec referre. Libet potius in memoriam revocare iudicium Gamalielis, cum Apostolis praeciperet ne praedicarent Jesum eiusque doctrinam. « Surgens autem quidam », (Act. V. 34-35., 38-39.), « in concilio Phariseus, nomine Gamaliel, legis doctor honorabilis universae plebi, iussit foras ad breve homines fieri; dixitque ad illos: Viri Israelitae, attendite vobis super hominibus istis, quod acturi sitis... Et nunc itaque dico vobis: Discedite ab hominibus istis, et sinite illos, quoniam, *si est ex hominibus consilium hoc aut opus, dissolvetur: si vero ex Deo est, non poteritis dissolvere illud*, ne forte et Deo repugnare inveniamini. Consenserunt autem illi ».

ARTICULUS QUINTUS

*Utrum revelatio christiana contineatur solum
in libris scriptis,
an etiam in sine scripto traditionibus.*

§ I.

Exponitur status quaestionis.

318. Demonstrata exsistens atque divina origine revelationis christiana, sponte suboritur quaestio « ubinam ea inveniatur ». Cui quaestioni plenius satisficeret, si inquireremus medium a Christo institutum ad suam doctrinam propagandam, conservandam, atque uti vere credibilem proponendam. Verum hanc investigationem pro viribus exegimus, agentes de *regula fidei* (*de Virt. Infus.* disp. 4. a. 1. seqq.); adeoque hic solum generatim inquirimus fontes, ex quibus doctrina christiana hauriri potest. Imo nec de omnibus huiusmodi fontibus agendum hic est; siquidem dogmaticas quaestiones pertinentes ad *verbum Dei scriptum* absolvimus in eodem tract. *de Virt. Infusis* (l. c.). Hic igitur solummodo

quaeritur « utrum, praeter verbum Dei scriptum, admittendae sint orales traditiones ».

319. Praestat autem genuinum imprimis traditionis conceptum exhibere, atque verum quaestionis statum definire. Ac — 1) *traditionis* nomen, secundum *latissimam* quamdam acceptiōnem, significat quamlibet doctrinam aut institutum a maioribus acceptum, atque ad posteros, sive scripto, sive voce, sive praxi, transmissum. Quo sensu dicitur (Exod. XVII. 14.): « *scribe hoc ob monumentum in libro, et trade auribus Josue* »; et Apostolus (II. Thess. II. 14.) ait: « *tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram* ». Huiusmodi vero traditio considerari potest *objective*, et est ipsa doctrina, quae posteris transmittitur seu communicatur: *active*, et est complexus actuum et mediorum, quibus illa communicatur: *complexive*, et est obiectum transmissum simul cum mediis, quibus transmissum est. Complexive, ut patet, accipi debet *traditio*, ut plenus eius conceptus habeatur.

2) Sensu *minus late*, traditio importat quamlibet doctrinam aut institutum a maioribus ad nos transmissum veluti de aure in aurem seu sine scripto. Quo sensu scripsit Tertullianus (de Coron. c. 4.): « *Harum disciplinarum si legem expostules Scripturarum nullam invenies: traditio tibi praetenditur auctrix, consuetudo confirmatrix, et fides observatrix* ». Hactenus tamen traditio abstrahit a sacra et profana, vera et falsa, pia et impia, etc.

3) *Stricto ac theologico* sensu sumpta, *traditio* est doctrina aut institutum ad religionem, seu ad fidem et mores spectans, non scripto, sed viva voce, quasi de aure in aurem transmissum, et ad nos usque perveniens. Traditionis sic acceptae obiectum est sacrum, verum, pium; atque de ea nos hic agimus.

320. Multiplex autem est huius traditionis partitio. Etenim — 1) *ratione obiecti* traditio dispescitur in *dogmaticam* et *moram*; prima doctrinam exhibit non scriptam vel divina fide proprie credendam, uti est, ex. gr., divinitas totius Sacrae Scripturae qua catholica Ecclesia utitur, quaternarius numerus Evangeliorum, etc.; vel cum fidei doctrina necessario connexam, aut etiam revelatam, sed nondum sufficienter propositam ad explicite credendam divina fide. Altera vero exhibit doctrinam non scriptam ad Ecclesiae mores formandos pertinens: atque haec vel est proprie *morum*,

quatenus praecise continet bonum faciendum aut malum vitandum; vel est *disciplinae*, quatenus continet ea quae externum Ecclesiae et fidelium regimen spectat, uti est, ex. gr., poenitentia publica; vel est *rituum*, quatenus ea continet, quae ad exteriorem Dei cultum pertinent, uti sunt, ex. gr., rubricae servandae in sacrificio altaris.

2) *Ratione subiecti*, traditio alia est *universalis*, alia *particularis*: prima respicit universam Ecclesiam, seu fideles omnes ubique locorum, uti est, ex. gr., authentia quatuor Evangeliorum, celebratio Paschatis, ieiunium quadragesimale, etc.: altera respicit unam dumtaxat aut paucas particulares Ecclesias: talis erat, ex. gr., ieiunium, quod die Sabbati observabatur Romae, et de quo S. Ambrosius, referente S. Augustino (ad Januar. ep. 118.) dicere solebat: « *cum Romam venio, ieiuno Sabbato; cum hic [Mediolani] sum, non ieiuno* ».

3) *Ratione durationis*, traditio dividitur in *perpetuam* et *temporaneam*: prima illa dicitur, quae ab initio instituta fuit, ut semper duraret in Ecclesia, quin ab ulla auctoritate mutari possit; uti sunt, ex. gr., quae ad materiam et formam Sacramentorum pertinent, praeceptum de aqua miscenda calici, de qua scripsit S. Cyprianus (l. 2. ep. 3.): « *admonitos autem nos scias, ut in calice Domini offerendo, Dominica traditio servetur, neque aliud fiat a nobis, quam quod pro nobis Dominus prior fecit, ut calix, qui in commemoratione eius offertur, mixtus vino offeratur* ». Altera ea dicitur quae vel ita instituta fuit, ut ad certum tempus duraret, vel talis est naturae ut ab Ecclesia mutari possit, talis, ex. gr., fuit traditio de abstinentia a suffocato, de baptismo per trinam immersionem, de communione fidelium sub utraque specie, etc.

4) *Ratione obligationis*, distinguitur traditio *necessaria* et *libera*: necessaria dicitur illa, quae per modum praecepti instituta, servanda est; tales sunt, ex. gr., imprimis traditiones dogmaticae, maiorum aliquorum festorum observatio, tempus Paschatis celebrandi, etc.: libera est illa quae fidelibus quidem commendatur aut proponitur per modum consilii, sed eorum arbitrio reicta est, quatenus non est instituta per modum praecepti; talis est, ex. gr., usus signi crucis, aquae lustralis, etc.

321. At praecipua traditionis partitio, quae maxime usui esse debet in praesenti controversia, est in *divinam, apostolicam*, et

ecclesiasticam. Haec divisio sumitur *ex parte auctoris*: unde *divina* dicitur traditio, quae Deum habet auctorem; ac proinde est doctrina aut institutum divinitus revelatum, atque a maioribus ad posteros de ore in os transmissum; *apostolica* dicitur ea, quae Apostolos habet auctores, atque simili medio ad nos usque pervenit; *ecclesiastica* denique auctricem habet Ecclesiam post Apostolorum tempora. *Divina* autem traditio subdividitur in *dominicam* et *apostolicam*; seu *apostolica* subdividitur in *simpliciter apostolicam* et *apostolico-divinam*; cui divisioni fundamentum praebet Concilium Tridentinum (sess. 4.), dicens: « omnem salutarem veritatem et disciplinam contineri in libris scriptis et sine scripto traditionibus, quae *ipsius Christi ore* ab Apostolis acceptae, aut *ab Apostolis Spiritu Sancto dictante*, quasi per manus traditae ad nos usque pervenerunt ». *Dominica* est traditio quae Christi *ipsius ore* proposita fuit; *apostolica* est illa, quam Apostoli a Spiritu Sancto acceperunt, et cuius ipsi fuerunt primi praeeones (cf. *de Virt. Infusis*, n. 486. seqq.). Pariter *simpliciter apostolica* est traditio, quae primo emanavit ab Apostolis, qui non Dei, sed suo nomine illam proposuerunt; nempe tamquam *Ecclesiae reeatores ac pastores*, non vero tamquam divini eloquii *praeeones*: huiusmodi est quadragesimae institutio, observatio diei dominicæ loco Sabbati, Symbolum quod dicitur Apostolorum, etc. *Divino-apostolica* autem est traditio, quam primitus Apostoli proposuerunt, sed nomine *ipsius Dei*, adeoque tamquam *praeeones eius*: haec igitur traditio vere est *divina*. Notari tamen debet, apostolicas ecclesiasticasque traditiones vocari quandoque a Patribus *divinas*, vel quia pre auctoritate divinitus acceptae, vel Spiritu Sancto assistente institutae fuerunt: ac vicissim traditiones *divinas* vocari quandoque *apostolicas*, aut *ecclesiasticas*, quia Apostoli et Ecclesia illas promulgarunt atque ad nos transmiserunt. Cf. Bellarminum (de ver. Dei, l. 4. c. 2.).

322. Porro traditionibus *Dominicis* ac *divino-apostolicis* parinest vis, cum aequa sint *divinae*, et distinguantur solummodo ratione primi praeeonis visibilis; adeoque non est necessarium posse semper illas discernere. Sed tantum abest, ut catholici eamdem vim tribuant traditionibus *divinis*, et *simpliciter apostolicis* aut *ecclesiasticis*, ut Novatores calumniantur, ut assignent accurate

regulas ad illas discernendas. Sane — 1) traditionem aliquam esse mere *ecclesiasticam* constare potest ex tardiori epocha qua instituta fuit; ex documento a quo originem habet, et quod assignari potest, etc.: sed si dubium sit, utrum illa sit ecclesiastica an apostolica, adhiberi potissimum debet regula tradita a S. Augustino (cont. Donat. l. 1. c. 24.); « Quod universa tenet Ecclesia, nec concilii institutum, sed semper retentum, non nisi auctoritate apostolica traditum rectissime creditur ».

2) Ut vero discernatur, num ea sit *simpliciter apostolica* an *divina*, — a) inspicienda est ipsa traditionis materia. Etenim si est doctrina, quam universa Ecclesia tenet uti dogma fidei, et tamen in Scripturis non continentur; ea ad *divinam* traditionem referenda est: nec enim Ecclesia universa in his errare potest, nec divina fides est possibilis in obiectum divinitus non revelatum: talis est, ex. gr., perpetua virginitas B. Mariae Virginis. Si institutum tale sit, ut omnino requirat potestatem divinam, et tamen in Scripturis non reperiatur; illud ad *divinam* traditionem referendum est: exempla habentur in materiis et formis Sacramentorum, in confessione sacramentali praemittenda sumptioni eucharisticae, etc. — b) Inspici debet *a quo* ac *quomodo* proponatur aliqua doctrina, aut institutum. Etenim si plerique Patres ac Ecclesiae Doctores ita aliquid proponunt, ut contrarium damnent uti haereticum, ceteris non contradicentibus; si oecumenicum Concilium, etc. aliquid eodem modo doceat; illud certe ad *divinam* traditionem pertinet: huiusmodi est, ex. gr., traditio de cultu sanctorum imaginum. Si doctrina aut institutum custodiatur, tamquam divinum, in Ecclesia certe apostolica, rectissime divinum iudicatur: exemplum habes in libris deuterocanonicis, in baptismo haereticorum, etc. Si Ecclesia sua praxi ostendit se non posse institutum aliquod mutare, aut in eo dispensare; merito illud censetur divinum. — c) Suprema autem ac tutissima regula est Ecclesiae iudicium: quod satis constat ex alibi disputatis de munere Ecclesiae in re fidei; et confirmabitur ex dicendis de infallibili Ecclesiae magisterio — Cf. Bellarminum (l. c. c. 9.).

323. His de traditionis natura et partitionibus praestitutis, sciendum est quaestionem inter nos et Novatores hic proprie versari circa traditiones *divinas*, sive *dominicas*, sive *divino-aposto-*

lieas — circa traditiones dogmaticas seu *fidei*, et morales seu *morum* — circa traditiones *non scriptas*. Dicuntur autem huiusmodi traditiones *non scriptae*, ut distinguatur hic christianae revelationis fons a *Scriptura Sacra*: quare non excluditur *omnis scriptio* (possunt enim traditiones inveniri, ex. gr., in scriptis Patrum); sed excluditur *scriptio divinitus inspirata*. « Vocatur autem, inquit Bellarminus (de Verbo Dei, l. 4. c. 2.), doctrina non scripta, non ea quae nusquam scripta est, sed quae non est scripta a primo auctore [praecone]: exemplo sit baptismus parvolorum. Parvulos baptizandos, vocatur traditio apostolica non scripta, quia non invenitur hoc scriptum in ullo apostolico libro, tametsi scriptum est in libris fere omnium veterum Patrum ».

324. Iamvero Novatores non negant, divinas traditiones, si existant, eamdem auctoritatem habere ac Scripturas; sed ex statuto ab ipsis principio, quod *Scriptura continet totum Verbum Dei*, adeoque sit unica regula fidei, negarunt imprimis existentiam ac necessitatem cuiuscumque divinae traditionis. Legitur in *Formula Concordiae* (p. 570.): « Credimus unicam regulam et normam, secundum quam omnia dogmata omnesque doctores aestimari et iudicari oporteat, nullam omnino aliam esse, quam prophetica et apostolica scriptura cum V. tum N. T. ». Et (Confess. Helv. II. c. 2.): « Non aliud sustinemus in causa fidei iudicem, quam ipsum Deum per Scripturam S. pronunciantem, quid verum sit, quid falsum, quid secundum sit quidve fugiendum ». Et (art. 6. Ecclesiae Anglicanae): « *Scriptura Sacra omnia continet ad salutem necessaria*; ita ut quidquid ibi non legitur, nec possit per eam probari, non debeat ab aliquo exigi, ut credatur veluti fidei articulus, aut censori necessarium ad salutem ». — Cf. Bellarminum (l. cit. c. 3.).

325. Posterius vero quidam mitigarunt hanc doctrinam. Invexerunt enim distinctionem traditionis *inhaesivae* et *declarativae*; inhaesivam vocarunt traditionem eam, quae eadem omnino dogmata exhibet, quae in Scripturis inveniuntur; huiusmodi, ex. gr., dixerunt esse doctrinam de Christi Resurrectione, quam aequre referunt Scripturae et communis sensus fidelium. Vocaverunt autem declarativam eam traditionem, quae disertius habet doctrinam, quam Scripturae brevius aut minus perspicue docent: huiusmodi esse putarunt doctrinam de Eucharistia parvulis non neces-

saria, quae coarctat verba Christi: « Nisi manducaveritis, etc. » (Jo. VI.) ad solos adultos. Utramque hanc traditionem agnoverunt; sed negarunt semper traditiones exhibentes doctrinam in Scripturis minime contentam: unde nullam vim tribuerunt traditioni ut distinctae a *Scriptura*, quam retinuere uti unicam regulam fidei — Cf. Shuttelworth (*Not Tradition, but Scripture*).

326. Antithesim catholicam declaravit Concilium Tridentinum (sess. 4.), docens, salutarem veritatem et morum disciplinam » contineri in libris scriptis, et sine scripto traditionibus, quae ipsius Christi ore ab Apostolis acceptae, aut ab ipsis Apostolis, Spiritu Sancto dictante, quasi per manus traditae ad nos usque pervenerunt ». Addit, Scripturas « nec non traditiones ipsas, tum ad fidem tum ad mores pertinentes, tanquam vel oretenus a Christo, vel a Spiritu Sancto dictatas, et continua successione in Ecclesia catholica conservatas, pari pietatis affectu, ac reverentia suscepit [Sancta Synodus], et veneratur ». Concludit: « Si quis autem.... traditiones praedictas sciens et prudens contempserit, anathema sit ». Imo declarat S. Synodus se tum Scripturis tum traditionibus usuram « in confirmandis dogmatibus et instaurandis in Ecclesia moribus »; et decernit, « ut nemo.... contra eum sensum quem tenuit et tenet Sancta Mater Ecclesia, cuius est iudicare de vero sensu, et interpretatione Scripturarum Sanctorum, aut etiam contra unanimem consensum Patrum ipsam Scripturam Sacram interpretari audeat ». — Cf. Conc. Vat. (Const. *Dei Filius*, cap. 2.)

327. Ex his documentis liquet — 1) duos admitti fontes revelationis divinae, plane distinctos *quoad modum*, quo ea communicatur ac transmittitur, nempe *Scripturam Sacram* et *oralem traditionem*; atque huic, etiam seiunctim a *Scriptura*, par vis assentur — 2) Admitti traditiones non modo *inhaesivas* aut *declarativas*, sed etiam in verbo Dei scripto minime contentas: has praesertim negabant Novatores, adeoque easdem asseruit Concilium; neque Patres Concilii, asserentes duplex fundamentum fidei, *Scripturam* et *traditionem*, ignorabant, plura teneri in Ecclesia quae sola traditione innituntur. Huiusmodi autem veritates si quando Theologi etiam in *Scripturis* ostendere aggrediuntur, id est quia ex *Scripturis* insinuantur, non quia apodictice demonstrantur: imo, ut videbimus, sunt aliquae quas *Scripturae* nec

insinuant — 3) Quare necessaria est traditio non modo ad adstruendas veritates in Scriptura contentas; verum etiam ad *integrum* depositum revelationis habendum. Quod si quandoque dicuntur veritates *omnes* fidei et morum exhiberi in Scripturis; id intelligendum est, quatenus aliquae *immediate* exhibentur in Scripturis, aliae vero nonnisi *mediate*, seu mediante traditione, quam ipsae Scripturae admittendam praedicant.

328. His igitur praenotatis —

§ II.

Solvitur proposita quaestio.

PROP. XV. — *Christiania revelatio non modo continetur in libris scriptis, 1. sed etiam in sine scripto traditionibus, quae ipsius Christi ore ab Apostolis acceptae, aut ab ipsis Apostolis Spiritu Sancto dictante quasi per manus traditae ad nos usque pervenerunt — 2. Imo tanta est christiana traditionis amplitudo, ut tum dogmata exhibeat in Scripturis contenta, tum aliorum plurium fons unicus existat. Traditio igitur, spectato comprehensionis ordine, latius patet quam Scriptura.*

329. *Prob. prima pars. I. Ex oeconomia a Christo instituta —*
 1) Sane Christus Dominus viva voce suam doctrinam annunciat, nec quidquam scriptum reliquit, Apostolis munus iniunxit, ut docerent, praedicarent, testes essent; sed nullibi legitur iniunctum, tamquam apostolicum, munus scribendi: unde nec omnes Apostoli scriperunt, licet omnes recte functi sint suo munere — Voluit autem, ut iniunctum apostolicum munus exerceretur ubique terrarum, apud omnes gentes, usque ad consummationem saeculi: munus ergo docendi, praedicandi, testificandi, ex Christi institutione debet esse perpetuum. Sicut autem Christus, probata sua divina missione, fidem exigebat; ita etiam voluit ut fides Apostolorum praedicationi adhiceretur, ita ut qui non crederent damnarentur. Haec omnia historice constant ex Evangeliiis.

2) Neque dici potest hanc oeconomiam duraturam tantum usque ad Scripturam N. T., ac proinde cum Apostolis desiisse. Obstat enim — a) ipsa perpetuitas instituti ministerii apostolici — b) « Si Christo et Apostolis, inquit Bellarminus (l. c. cap. 4.), fuisse propositum verbum Dei coarctandi et restringendi ad Scripturam, imprimis rem tanti momenti [unicum medium propagandi suam doctrinam] Christus aperte praecepisset, et Apostoli alicubi testarentur, se ex Domini mandato scribere quemadmodum ex Domini mandato in toto orbe docuerunt; at id nuspam legimus. Deinde ad praedicandum viva voce non exspectarunt Apostoli oblatam occasionem, vel necessitatem, sed sponte sua et ex proprio instituto perrexerunt; at ad scribendum nonnisi necessitate quadam coacti animum applicuerunt ».

3) Crescit vero argumentum, si mente recolamus, Christum voluisse universalitatem ac unitatem fidei, quae certe sola Scripturarum ope, traditione exclusa, obtineri nequeunt. Praesertim vero cum ipsae Scripturae ita sint comparatae, ut obscurae saepe sint ac quaestiones excident; necessario exigunt aliud medium, quo doctrina in ipsis contenta recte intelligatur, omnibus communicetur, atque una eademque apud omnes sit. Illud autem medium est traditio. « Hanc praedicationem, scribit S. Irenaeus (c. Haeres. l. 1. c. 10. n. 2.), cum acceperit et hanc fidem, quemadmodum praediximus, Ecclesia et quidem in universum mundum disseminata diligenter custodit quasi unam domum inhabitans; et similiter credit iis, videlicet quasi unam animam habens et unum cor, et constanter haec praedicat et docet et tradit, quasi unum possidens os. Nam etsi in mundo loquelae dissimiles sunt, sed tamen virtus traditionis una et eadem est ».

4) Igitur quemadmodum tempore praedicationis Christi et Apostolorum doctrina christiana ex orali traditione hauriebatur; ita etiam postquam Scripturae N. T. completae sunt, plena vis manet simul in orali traditione, tamquam christiana revelationis fonte. Hoc argumentum, plane insigne in praesenti controversia, vix hic adumbravimus, quia secundum omnes eius partes illud evolvimus in tract. de Virt. Infusis (disp. 4. art. 2. 3. 5.).

330. II. *Ex antiqua, perenni, unanimi persuasione ac professione praevalentis societatis christiana. Quod argumentum*